

Sygn. akt II Ca 137/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Jelenia Góra, dnia 21 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze Wydział II Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Beata Kostaś

Sędziowie SSO Jadwiga Kwapiszewska, SSO Maria Lechowska

Protokolant Agnieszka Lesicka

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2013 r. w Jeleniej Górze

na rozprawie

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko I. M., R. M., K. S. i M. S.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze

z dnia 8 listopada 2012 r., sygn. akt I C 1130/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że utrzymuje w mocy nakaz zapłaty Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 15 września 2011 r., sygn. akt I Nc 3450/11, co do kwoty 5.979,00 zł (pięć tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt dziewięć złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie uchyla nakaz zapłaty i powództwo oddala oraz zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 5.157,76 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;

II. dalej idącą apelację oddala;

III. zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 1.183,50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

Sygn. akt II Ca 137/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze oddalił powództwo M. B. skierowane przeciwko I. M., R. M., K. S. i M. S. o zapłatę kwoty 65.000 zł oraz orzekł o kosztach procesu.

Rozstrzygnięcie powyższe zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Pozwani R. M. i K. S. jako wspólnicy spółki cywilnej Przedsiębiorstwo (...)s.c. z/s w K. na podstawie umowy dzierżawy z dnia 27 maja 1995 r. byli dzierżawcami nieruchomości będącymi własnością Skarbu Państwa, a administrowanymi przez A. Skarbu Państwa Oddział (...) we W., w skład których wchodziły m.in. działki gruntu nr (...)o pow. 2,92 ha i nr (...)o pow. 7,050 ha, a położonych w Gminie J. w obrębie K..

W dniu 26 września 2000 r. powód zawarł z pozwanymi K. S. i R. M. porozumienie, na mocy którego zobowiązał się do udzielenia pozwanym zaliczki pieniężnej w kwocie 64.829,67 zł w celu zrealizowania prawa pierwszeństwa nabycia nieruchomości oznaczonych jako działki geodezyjne nr (...), a następnie ich sprzedaży w określonym terminie na rzecz powoda. Kwota przekazana przez powoda miała zostać z dniem przekazania przelana na rzecz (...) tytułem spłaty zobowiązań pozwanym wobec A..

W § 5 umowy postanowiono, że dla zabezpieczenia ewentualnych roszczeń powoda pozwani wraz ze współmałżonkami wystawią weksle własne in blanco i dokonają poręczenia wekslowego.

Zgodnie z § 6 porozumienia w przypadku niedotrzymania warunków umowy i uniemożliwienia powodowi zakupu nieruchomości, wypłacona pozwanym kwota stanie się pożyczką z terminem zwrotu w ciągu 14 dni od daty przekazywania jej na rzecz (...) z odsetkami liczonymi jako równowartość odsetek przy zaległościach podatkowych.

Pozwani R. M. wystawili na rzecz powoda trzy weksle własne in blanco, które zostały poręczone przez pozostałych pozwanych.

W wykonaniu porozumienia powód przekazał pozwanym R. M. i K. S. kwotę 64.829,67 zł.

W dniu 26 września 2001 r. pozwani R. M. i K. S. nabyli od (...) prawo własności działki nr (...). Umową darowizny z dnia 4 października 2001 r. pozwani przenieśli prawo własności przedmiotowej nieruchomości na rzecz powoda. Wartość przedmiotu darowizny określono na kwotę 30.000 zł.

Powód po raz pierwszy wystąpił z żądaniem zwrotu kwoty 64.829,67 zł w 2008 r. Pozwani w dniu 11 marca 2009 r. zapłacili powodowi kwotę 34.829,67 zł, zaś w dniu 21 kwietnia 2009 r. zapłacili powodowi kolejną kwotę 30.000 zł.

Pismem z dnia 3 grudnia 2009 r. pełnomocnik powoda wezwał pozwanych do zapłaty kwoty 100.413 zł tytułem odsetek według rozliczenia z zastosowaniem wysokości odsetek dla zobowiązań podatkowych za okres od 11 października 2000 r. do dnia 31 stycznia 2009 r.

Powodowie zapłacili na rzecz pozwanego kwotę 25.000 zł tytułem odsetek w dniu 4 stycznia 2010 r., zaś w dniu 6 stycznia 2010 r. kolejną kwotę 4.000 zł.

Powód wypełnił weksle na kwotę 65.000 zł i w dniu 28 lipca 2011 r. wystąpił z wezwaniem do wykupu weksli.

Przy tych ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy ocenił powództwo jako nieuzasadnione.

Sąd Rejonowy ocenił, iż nie doszło do przekształcenia podstawy przekazania przez powoda kwoty 64.829,67 zł z zaliczki na poczet zakupu nieruchomości w pożyczkę, bowiem pozwani nie wywiązali się z zawartego porozumienia nie z przyczyn od nich niezależnych. Pozwani byli zobowiązani do zwrotu kwoty 64.829,67 zł od momentu wezwania do zapłaty co miało miejsce w 2008 r.

Skoro zatem pozwani zapłacili powodowi kwotę 64.829,67 zł w dwóch ratach – z końcową w dniu 21 kwietnia 2009 r., zaś tytułem odsetek łącznie kwotę 29.000 zł (przewyższającą zdecydowanie kwotę odsetek maksymalnych za okres nawet od 1 stycznia 2008 r. do 21 kwietnia 2009 r.) to powód nie był uprawniony do wypełnienia weksli, a tym samym dochodzenia jakichkolwiek roszczeń na ich podstawie, albowiem zobowiązanie zabezpieczone weksłami wygasło wobec spełnienia.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego złożył powód i zaskarżając wyrok w całości zarzucił:

- naruszenie przepisu art. 233 § 1 kpc poprzez odstąpienie od rozważenia całości materiału dowodowego i dokonanie ustaleń z całkowitym pominięciem zakresu praw i obowiązków stron ujętych w porozumieniu z dnia 02.01.2010 r.,

- popełnienie błędu w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia poprzez sprzeczne z zebrany materiał dowodowy ustalenie o wezwaniu pozwanych do zwrotu kwoty 64.829,67 zł dopiero w 2008 r. w sytuacji, gdy żądania te w rzeczywistości miały miejsce już w 2001 r.,

- naruszenie przepisu art. 65 § 1 i § 2 kc poprzez dokonanie w sposób wadliwy wykładni porozumienia stron z dnia 26.09.2000 r. i bezpodstawne przyjęcie, iż przekazanie kwoty 64.829,67 zł pozwany przez powoda nabierało charakteru pożyczki tylko w przypadku zaniechania przez pozwanych sprzedaży nieruchomości z przyczyn leżących po ich stronie,

- naruszenie przepisu art. 495 § 1 kc przez jego błędne zastosowanie zamiast przepisu art. 720 § 1 kpc co skutkuje bezpodstawnym zwolnieniem pozwanych z obowiązku zapłaty należnych odsetek za zwłokę w zwrocie pożyczki,

- naruszenie przepisów art. 9 oraz przepisu art. 32 ustawy z dnia 28.04.1936 r. prawo wekslowe poprzez odstąpienie od ich zastosowania w sytuacji, gdy pomiędzy powodem a pozwanym R. M. istniało zobowiązanie wekslowe zabezpieczone poręczeniem wekslowym udzielonym przez pozwanych M. S., I. M. oraz K. S.,

- obrazę przepisu art. 496 kpc poprzez ograniczenie wyroku w postępowaniu nakazowym wyłącznie do orzeczenia o żądaniu pozwu.

Składając te zarzuty wnosił o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uwzględnienie powództwa w całości i utrzymanie w mocy nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym w dniu 15.09.2011 r. przez Sąd Rejonowy Wydział I Cywilny w Jeleniej Górze o sygn. akt I Nc 3450/11, a także zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda jest uzasadniona.

Na wstępie wskazać należy, iż powód wywodził swoje żądanie z weksli własnych wypełnionych przez niego w dniu 28.07.2011 r. Ponieważ był on równocześnie remitentem niewątpliwie pozwani byli uprawnieni do zgłaszania w niniejszym postępowaniu zarzutów opartych na osobistych stosunkach z powodem.

Odnosząc się do zarzutów subiektywnych stwierdzić należy, iż jedynie niektóre z nich były zasadne.

W tym miejscu podkreślić bowiem należy, iż wbrew twierdzeniom pozwanych przekazanie przez powoda w 2000 r. kwoty 64.829,67 zł nabrało charakteru pożyczki z konsekwencjami określonymi w porozumieniu z dnia 26.09.2000 r.

Sąd Rejonowy dokonując oceny w tym zakresie całkowicie pominął treść porozumienia stron z dnia 02.01.2010 r. W porozumieniu tym strony potwierdziły fakt przekształcenia przekazania pieniędzy w pożyczkę i określiły wysokość należnych powodowi odsetek.

Skoro tak, to przyjąć należało, iż zgodny zamiar stron w chwili zawarcia porozumienia z dnia 26.09.2000 r. przewidywał, że także w przypadku odstąpienia przez A. Skarbu Państwa od sprzedaży nieruchomości przekazana kwota stała się pożyczką. Przypomnieć należy, iż w punkcie 6 porozumienia z dnia 02.01.2010 r. strony postanowiły, że niedotrzymanie przez pożyczkobiorców któregośkolwiek z postanowień porozumienia upoważnia powoda do żądania zapłaty odsetek w pełnej wysokości na zasadach określonych w porozumieniu z dnia 26.09.2000 r.

Oznacza to, iż powód był uprawniony do domagania się odsetek od kwoty 64.829,67 zł od 2000 r. według stopy stosowanej przy zaległościach podatkowych.

Pozwani zgłosili jednak zarzut przedawnienia roszczenia, który wymagał rozważenia przy uwzględnieniu charakteru dochodzonego roszczenia i terminu jego wymagalności.

Na wstępie wskazać jednak należy, iż wbrew twierdzeniom powoda pozwani nie zrzekli się zarzutu przedawnienia. Analiza treści punktu 6 porozumienia z dnia 02.01.2010 r. prowadzi do wniosku, iż pozwani jedynie upoważnili powoda do żądania zapłaty odsetek w pełnej wysokości. Stwierdzenie powyższe nie jest jednak równoznaczne z oświadczeniem o zrzeczeniu się zarzutu przedawnienia.

W tej sytuacji byli uprawnieni do zgłoszenia zarzutu przedawnienia roszczenia.

W niniejszej sprawie powód dochodził kwoty 65.000 zł, która stanowiła odsetki od kwoty przekazanej pozwany w 2000 r.

Nie budzi wątpliwości, iż termin przedawnienia roszczenia odsetkowego wynosi 3 lata (art. 118 kc) i biegnie od daty ich wymagalności, która następuje każdego dnia od chwili opóźnienia w spełnieniu świadczenia do daty spełnienia świadczenia głównego. Od chwili wygaśnięcia roszczenia głównego przedawnienie roszczenia ubocznego rozpatrywane jest całkowicie samodzielnie (wyrok SN z dnia 13.01.2012 r. sygn. akt I CNP 22/11, wyrok SN z dnia 09.06.2005 t. sygn. akt III CK 619/04).

Pozwani zapłacili powodowi kwotę 34.829,67 zł w dniu 11.03.2009 r. i kwotę 30.000 zł w dniu 21.04.2009 r. Nie budzi zatem wątpliwości uprawnienie powoda do dochodzenia odsetek od każdej z tych kwot do daty jej zapłaty.

W tym miejscu podkreślić należy, iż wystawienie weksli własnych in blanco nie pozbawiało pozwanych prawa podnoszenia zarzutu przedawnienia.

Zgodnie bowiem z ugruntowanym w judykaturze poglądem treścią upoważnienia zawartego w deklaracji wekslowej towarzyszącej wystawieniu weksla in blanco, wręczonego dla zabezpieczenia określonego roszczenia, jest objęte uzupełnienie weksla przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu (wyrok SN z dnia 14.02.2008 r. sygn. II CSK 522/07).

Pozwani nie zawarli deklaracji wekslowej, w której upoważniliby remitenta do wypełnienia weksla również w odniesieniu do należności przedawnionych.

W tej sytuacji zarzut przedawnienia roszczenia zabezpieczonego wekslem co do zasady był uprawniony.

Zabezpieczenie roszczenia wekslem miało jednak ten skutek, iż dla oceny odpowiedzialności wystawcy weksla istotna jest data wypełnienia weksla. W uzasadnieniu wyroku z dnia 01.12.2010 r. w sprawie I CSK 181/10 Sąd Najwyższy stwierdził, iż „dla odpowiedzialności wekslowej wobec remitenta osoby, która złożyła podpis na wekslu, decydujące jest wypełnienie weksla in blanco przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podstawowego, a nie wniesienie pozwu przed upływem tego terminu”.

Powód wypełnił weksle w dniu 28.08.2011 r. Był zatem uprawniony do domagania się odsetek od kwoty 34.829,67 zł od dnia 28.07.2008 r. do dnia 11.03.2009 r. oraz od kwoty 30.000 zł od dnia 28.07.2008 r. do dnia 21.04.2009 r. według stopy stosowanej przy zaległościach podatkowych. Wynosiły one łącznie kwotę 5.979 zł. Uzasadniony był także podniesiony w apelacji zarzut naruszenia przepisu art. 496 kpc.

Uszło bowiem uwadze Sądu Rejonowego, iż w niniejszej sprawie został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym.

Z tych względów na podstawie przepisu art. 386 § 2 kpc Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, iż utrzymał w mocy nakaz zapłaty Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 15 września 2011 r., sygn. akt I Nc 3450/11, co do kwoty 5.979 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie

uchylił nakaz zapłaty i powództwo oddalił oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanych kwotę 5.157,76 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

O kosztach procesu przed sądem I instancji orzeczono na podstawie przepisu art. 100 zd. 1 kpc.

Powód wygrał proces w części (9%) i poniósł koszty procesu w kwocie 4.430 zł. Pozwani wygrali proces także w części (91%) i ponieśli łącznie koszty procesu w kwocie 6.106 zł. W tej sytuacji należne pozwany koszty procesu wynosiły 5.157,76 zł ($4.430 \text{ zł} \times 9\% = 398,70 \text{ zł}$; $6.106 \text{ zł} \times 91\% = 5.556,46 \text{ zł}$; $5.556,46 \text{ zł} - 398,70 \text{ zł} = 5.157,76 \text{ zł}$).

O kosztach procesu w instancji odwoławczej orzeczono na podstawie przepisu art. 100 zd. 1 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc.

Powód wygrał postępowanie w instancji odwoławczej także w części (9%) ponosząc koszty postępowania w kwocie 5.050 zł, a zatem wygrał kwotę 454,50 zł.

Pozwani wygrali postępowanie także w części 91% i ponieśli koszty postępowania w kwocie 1.800 zł, a zatem wygrali kwotę 1.638 zł.